

ABŞ-in Daxili Gəlirlər Xidmətinin nümayəndə heyəti ilə Vergilər Nazirliyində görüş

28-29 avqust tarixlərində Azərbaycan Vergilər Nazirliyinin Amerika Birləşmiş Ştatlarının Daxili Gəlirlər Xidmətinin nümayəndə heyəti ilə «Məlumatların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və Infrastruktur» mövzusunda görüş keçirilmişdir.

Vergilər nazirinin birinci müavini Natiq Əmirov qonaqları ölkəmizdə salamlamaqdan məmənun olduğunu bildirmiş, gəlirlərin gizlədilməsi və vergidən yayınma ilə mübarizə aparılmasında FATCA ilə Vergilər Nazirliyinin birgə gördüyü işlərin əhəmiyyəti və mövcud vəziyyət barədə görüş iştirakçılarına məlumat vermişdir.

Tədbirdə, həmçinin, məlumatların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi tədbirləri və infrastruktur üzrə iş katibinin məqsədləri, normativ-hüquqi baza, informasiya təhlükəsizliyinin idarə olunması, nezərət və icra-

nin təmin edilməsi və s. mövzular da müzakirə edilmişdir.

Görüşün yüksək səviyyədə təşkilino görə Vergilər Nazirliyinin rehbərliyinə minnətdarlığını bildirən ABŞ nümayəndələri Azərbaycan

Respublikasının Vergilər Nazirliyi ilə əməkdaşlıqdan məmənunluqlarını ifadə etmiş, qarşılıqlı məlumat mübadiləsi ilə əlaqədar üzərlərinə düşən bütün öhdəlikləri yerinə yetirəcəklərini bildirmişlər.

Borclu vergi ödəyicilərinin əmlaki siyahıya alınıb

25-27 avqust tarixlərində 11 sayılı Ərazi Vergilər Departamentinin və 13 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən bir səra borclu vergi ödəyicilərində əmlakin siyahıya alınması tədbirləri həyata keçirilmişdir.

Araşdırma zamanı 13 sayılı ƏVİ-nin əhatə dairəsinə daxil olan Zaqtala şəhərindəki «Zaqatala-Bazar-2» ATSC-nin 7040 manat, Zaqtala rayonunun Göyəm kəndində yerləşən «Şahin» MMC-nin 4624 manat, eləcə də 11 sayılı ƏVD-nin əhatə dairəsinə daxil olan Mingəçevir şəhərindəki «Kosmos» şadlıq sarayının sahibi fiziki şəxs Cəmile Elman qızı Abduləzimovanın

2717 manat, Yevlax rayonu, Xaldan qəsəbəsində yerləşən «Ərəş» şadlıq sarayının sahibi fiziki şəxs Rövşən Mabud oğlu Məmmədovun 1470 manat, Bərdə şəhərindəki «Bərdə VİP Medical» Stomatoloji Mərkəzin işə 1186 məbləğində vergi borcunun yaranlığı müəyyən edilmiş, bu barədə vergi ödəyicilərinə bildiriş göndərilsə də borc məbləği qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddədə ödənilməmişdir. Vergi Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə əsasən, yaranmış vergi borcunun ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə adları çəkilen obyektlərdə borcun məbləğinə uyğun olaraq əmlakin siyahıya alınması haqqında qərar çıxarılmış və qanuna müvafiq qaydada siyahıya alınmışdır.

Azərbaycanın elektron imzası beynəlxalq səviyyədə tanınıb

Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Məlumat-Hesablaşma Mərkəzi (MHM) ISO/IEC standartının tələblərinə uyğun olaraq İnformasiya Tehlükəsizliyinin İdare olunması Sisteminin tətbiq edib və beynəlxalq informasiya təhlükəsizliyi standartı üzrə sertifikatlaşmadan keçən ilk dövlət strukturunu olub.

Qeyd edək ki, MHM Azərbaycanda açıq açar infrastrukturun operatorudur. Sertifikatın alınması

sertifikatlı xidmətlərin milli mərkəzinin fəaliyyətinin təminatını beynəlxalq standartlara əsasən təsdiq edir.

Standartın tətbiqi «Elektron Azərbaycan» Dövlət Programı çərçivəsində xüsusi aktualıq kosıb edir.

Elektron xidmətlərin ISO 27001

məsələsi sistemində tələbləri müəyyən edir.

Həzirdə Azərbaycanda milli qanunverici aktların əksəriyyətində elektron imznanın beynəlxalq səviyyədə tanınması məsələsi (onurla bağlı açarlar və onların sertifikatları) müvafiq qaydaların əlavə edilməsi ilə təmin olunur.

ISO 27001 təşkilatın öz infor-

masiya resurslarını müdafiə etmək qabiliyyətinin nümayişi üçün informasiya təhlükəsizliyinin idarə edilməsi sisteminə tələbləri müəyyən edir.

Həzirdə Azərbaycanda milli qanunverici aktların əksəriyyətində elektron imznanın beynəlxalq səviyyədə tanınması məsələsi (onurla bağlı açarlar və onların sertifikatları) müvafiq qaydaların əlavə edilməsi ilə təmin olunur.

Bankların aktivlərində artım müşahidə olunub

2014-cü ilin ilk yeddi ayının göstəricilərinə əsasən, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bankların aktivləri 23 milyard 288 milyon 500 min manat təşkil edib.

Mərkəzi Bankdan bildirilib ki, 2014-cü ilin yanvar-

iyul aylarında bankların aktivləri 2 milyard 903 milyon 400 min manat və ya 14,2% olub. Müqayisə üçün qeyd edək ki, ötən ilin 7 ayı ərzində bankların aktivləri 2 milyard 163 milyon 100 min manat artmışdır.

Vergi ödəyicilərinin nəzərinə!

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

Əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində (www.e-gov.az, www.mlspp.gov.az) qeydiyyat-dan keçirildikdən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Bunun üçün işəgötürənlərin və ya onların nümayəndələrinin gücləndirilmiş elektron imzası, o cümlədən "ASAN İmza"sı olmalıdır.

Vergi ödəyiciləri "ASAN İmza" sertifikatını əldə etmek üçün "ASAN İmza" sim kartını Azərbaycanın hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməkələr əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikatı ala bilərlər. Bundan sonra əmək müqavilələri elektron sistemə daxil edilir.

Vergilər Nazirliyi bildirir ki, işəgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi (kontrakt) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi Məcəlləsinin 58.10-cu, İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 53.1-ci və Cinayət Məcəlləsinin 162.1-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət etmək, ödənişsiz qaydada əmək müqavilələrinizi elektron sistemə daxil edə bilərsiniz.

Əlavə məlumatı www.taxes.gov.az və www.e-gov.az saytlarından, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və "195" Çağrı Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZIRLIYI

Çağrı Mərkəzinin xidmətləri «Elektron hökumət» portalında

Vergi borcu barədə məlumatın təqdim edilməsi

Bu xidmət vasitəsilə vergi ödəyiciləri dövlət büdcəsinə olan vergi borçları barədə məlumat əldə edirlər. Xidmət real vaxt rejimində dərhal həyata keçirilir. Elektron xidmətin istifadəçiləri isə Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq müvafiq vergitutma obyektlərindən vergi ödəməli olan fiziki və hüquqi şəxslərdir.

Xidmətdən istifadə üçün qeyri-iş saatlarında Çağrı Mərkəzinə zəng etmək şəxsin sonradan onunla canlı rejimdə əlaqə yaradılması barədə müraciətin qəbulu

Bu xidmət vasitəsilə qeyri-iş saatlarında «195» Çağrı Mərkəzinə zəng edərək elektron operatorun verdiyi məlumatlarla qane olmayan şəxslər sonradan Mərkəzin əməkdaşlığı ilə əlaqə yaradılması üçün müraciət edə bilərlər. Sifarişlər dərhal qəbul edilir. Müraciət etmiş şəxslərə növbəti iş günü ərzində Çağrı Mərkəzinin əməkdaşlığı ilə əlaqə yaradıvə müvafiq qəbul edilir.

Xidmətdən istifadə üçün qeyri-iş saatlarında Çağrı Mərkəzinə zəng etmək şəxsin 1 düyməsini basmaqla Vergilər Nazirliyinə qoşulur, məlumat almaq üçün seçdiyi döly uyğun düyməni, onunla tekrar əlaqə yaradılmasını istirirsə, 3 düyməsini seçir və təkrar əlaqə yaradılaq stasionar telefon nömrəsini daxil edərək # düyməsini basır. Müraciət vergi qanunvericiliyinin tətbiqi ilə bağlıdırsa 1, elektron xidmətlərə bağlıdırsa 2, vergi hüquqpozmaları ilə bağlıdırsa 3 düyməsi basılır və müraciət qeydiyyata alınır. Sifariş edilən telefon nömrəsi stasionar nömrə olmadıqda və ya telefon nömrəsi düzgün olmadıqda sorğu icra edilmir.

SMS vasitəsilə daxil olan müraciətin cavablandırılması

Bu xidmət vergi ödəyicilərinə vergi orqanı tərəfindən vergi öhdəlikləri və vergilər barədə məlumatların təqdim edilməsini nəzərdə tutur. Məlumatlar vergi ödəyicilərinə iki formada təqdim edilir: abuna olmaqla və sorğu göndərmək. Xidmətin istifadəçilərinin Vergilər Nazirliyinə tərəfindən verilmiş istifadəçi kodu və şifresi olmalıdır. Xidmətdən istifadə etmək üçün illə növbədə mobil telefon nömrəsi qeydiyyatdan keçirilir. Bunun üçün mobil telefonda «*195*istifadəçi kodu*şifro#» yiğilmaqla «Yes» düyməsi basılır. Xidmət abuna olmaq üçün qeydiyyatdan keçirilmiş mobil telefondan «start» yazılıb 8195 nömrəsinə SMS göndəriləməlidir. Bir nömrə iki və daha çox vergi ödəyicisi üzrə qeydiyyatdan keçirildikdə müvafiq VÖEN və «start» sözü yazılıb 8195 nömrəsinə SMS göndərilməlidir.

Xidmətdən sorğu göndərmək istifadə etmək üçün qeydiyyatdan keçirilmiş mobil telefon nömrəsindən müvafiq sorğu rəqəmi (vergi borcu barədə 1, təqdim edilməli bəyannamələr barədə 2, sahibkarlıq fəaliyyətinin aktiv və ya dayandırılmış olması barədə 3) qeyd edilməkələ 8195 nömrəsinə SMS göndərilir. Bir nömrə iki və daha çox vergi ödəyicisi üzrə qeydiyyatdan keçirildikdə müvafiq VÖEN və sorğu rəqəmi yazılıb 8195 nömrəsinə SMS göndərilməlidir.

Elektron xidmət üzrə aylıq abuna haqqı 1,18 manat, hər bir sorğunun qiyməti isə 10 qəpikdir. Abuna olan vergi ödəyicilərinə məlumatlar əməliyyatın həyata keçirildiyi gündən sonrakı gün, sorğu zamanı isə sorğu edilən gün ərzində göndərilir.

Bu xidmətdən imtina halları o zaman baş verir ki, abunəliyin pasivlaşdırılması üçün «stop» yazılıraq 8195 nömrəsinə SMS göndərilsin, telefon nömrəsi qeydiyyatdan keçməmiş olsun, gönderilmiş sorguların mətni düzgün formatda olmasına və ya balansda kifayət qədər məbləğ olmasına. Abuna olmuş vergi ödəyicisi üzrə abuna haqqının tutulması üçün balansa kifayət qədər məbləğ olmadıqda da SMS-lərin göndərilməsi dayandırılır.

Her hansi nömrənin SMS qeydiyyatından çıxarılması üçün vergi ödəyicisinin tərəfindən Vergilər Nazirliyinin Vergi ödəyicilərinə xidmət idarəsinə yazılı müraciət edilməlidir.

AYTƏN

VERGİLƏR NAZIRLIYININ ÇAĞRI MƏRKƏZİ

195

www.taxes.gov.az

Contact
Centre
Certified

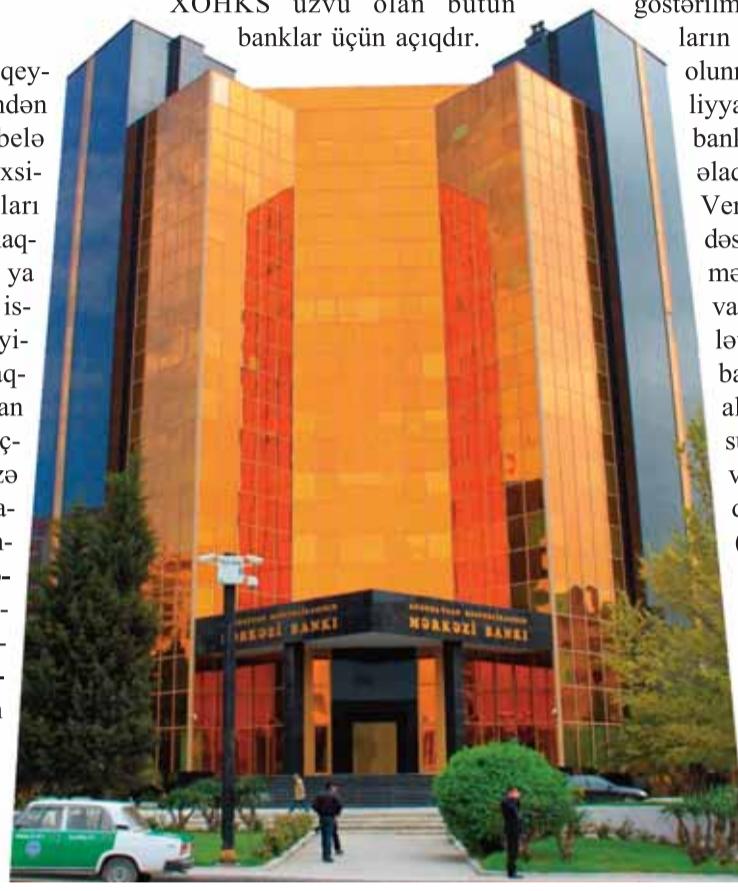
EN 15838

Dövlət bütçə gəlirlərinin formalaşmasında bankların rolü

Azərbaycan Respublikasının ərazisində banklar və bank olmayan kredit təşkilatları bank fəaliyyətini Mərkəzi Bankın verdiyi xüsusi razılıq (lisensiya) əsasında həyata keçirə bilər. Depozit əməliyyatları isə yalnız banklar və poçt rabitəsinin milli operatoru tərəfindən aparılır.

Qanunçuluğa görə, dövlət qeydiyyatı vergi orqanları tərəfindən aparılan hüquqi şəxslər, habelə xarici kommersiya hüquqi şəxsinin nümayəndəlik və filialları dövlət qeydiyyatına alınması haqqında ərizə ilə birlikdə və ya qeydiyyata alındıqdan sonra istənilən vaxt, digər vergi ödəyiciləri isə uçota alınmaları haqqında şəhadətnaməni aldıqdan sonra bank idarəsində hesab açmaq üçün vergi orqanına ərizə verir. Vergi orqanı bu ərizə əsasında vergi ödəyicisinə iki gündən gec olmayaraq dublikat şəhadətnamə verir. Şəhadətnamələrin sayı məhdudlaşdırılmışdır və onların hər biri nömrələnir. Dublikat şəhadətnamənin alınması üçün vergi ödəyicisi tərəfindən verilən ərizənin və dublikat şəhadətnamənin forması müvafiq icra hakimiyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

İqtisadçı ekspert Amil Əsədovun söz-lərinə görə, hazırda banklar Vergilər Nazirliyi ilə six əməkdaşlıq edir və vəsait-lərin dövlət bütçəsinə vaxtlı-vaxtında ödənilməsi üçün birbaşa məsuliyyət daşıyırlar: «Vergi ödəyicilərinə daha əlve-rişli şərait yaradılması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, Vergilər Nazirliyi və bank idarələri ara-sında hesabların açılması və hesablanmış vergilər üzrə borcların və faizlərin, tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyalarının dövlət bütçəsinə alınması üçün bankla-ra təqdim edilən dublikat şəhadətnamələrin və sərəncamların elektron mü-badıləsinə başlanılmış və müsbət irəli-ləyişlər əldə olunmuşdur. Elektron mə-lumat mübadiləsi Milli Bankın Xırda Ödənişlər üzrə Hesablaşma Klirinq Sis-temi (XÖHKS) üzərindən aparılır. Mərkəzi Bank və Vergilər Nazirliyi tərəfin-dən elektron məlumat mübadiləsini hü-Vergi Məcəlləsinin 218.21-ci mad-dəsinə əsasən, kredit və siğorta təşkilat-ları, investisiya fondları, qiymətli kağız-lar bazarının peşəkar iştirakçıları, lom-bardlar sadələşdirilmiş vergitutma sistemi-ni tətbiq etmək hüququna malikdir. Bankların sadələşdirilmiş vergitutma sis-temi olmadığından, onlar mənfəət vergi-sinin ödəyiciləri kimi vergi uçotuna alı-naraq hesabat ili ərzində əldə olunan gə-lirlərlə bu gəlirlərin əldə olunmasına çə-kilən və qanunvericiliklə gəlirdən çıxıla-bilən xərclərin fərqindən 20% dərəcəsi ilə mənfəət vergisi hesablamalı, hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayıraq mənfəət vergisi bəyan-naməsini təqdim etməlidirlər. Mənfəət vergisi ilə yanaşı, banklar əmlak vergisi-nin də ödəyicisi olaraq öz mülkiyyətlə-rindəki əsas vəsaitlərin orta illik qalıq dəyərindən 1% dərəcə ilə əmlak vergisi hesablayaraq, hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayıraq əm-

lak vergisi bəyannaməsini təqdim etməlidirlər. O da qeyd edilməlidir ki, ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyata alınan banklar tərəfindən vergidən azad olunan malların (xidmətlərin, işlərin) təqdim olunması (ilk növbədə Vergi Məcəlləsinin 164.1.2-ci maddəsinə əsasən ƏDV-dən azad edilən maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi) istisna olmaqla, digər malın (xidmətlərin, işlərin) təqdim olunması ƏDV-yə cəlb olunan əməliyyat hesab edilir. Bundan əlavə bank öz əməkdaşlarına muzdlu işlərlə əlaqədar hesablanan aylıq gəlirdən Vergi Məcəlləsinin 101.1-ci maddəsində göstərilən dərəcələrlə ödəmə mənəbəyində vergi tutaraq, müvafiq qaydada bəyan etməklə dövlət büdcəsinə ödəyir. Həmçinin bankların həyata keçirdikləri fəaliyyət zamanı, fəaliyyətin xüsusiyətlərindən asılı olaraq, müvafiq vergitutma obyekti olduqda, digər vergi öhdəlikləri da (ödəmə mənəbəyində tutulan vergi, yol vergisi, torpaq vergisi və s.) yarana bilər. Ödəmə mənəbəyində tutulan vergilərə gəldikdə, banklar aşağıdakı halılarda ödəmə mənəbəyindən vergiyə cəlb olunmur:

a) hüquqi və fiziki şəxslər
rə banklar tərəfindən divi-
dend ödəndikdə;

b) rezident statusu olan
kredit təşkilatlarına və maliyyə lizinq
həyata keçirən şəxslərə, qeyri-rezident
bankların, maliyyə lizinqini həyata keçir-
ən qeyri-rezidentin Azərbaycan Respub-
likasındaki daimi nümayəndəliklərinə
banklar tərəfindən faizlər ödənilidikdə;

c) rezident müəssisələrə və ya qeyri-
rezidentlərin daimi nümayəndəliklərinə
daşınan və daşınmaz əmlak üçün banklar
tərəfindən icarə haqqı və royalti ödənil-
dikdə;

d) müəyyən dövlətlə ikiqat vergitut-

manı aradan qaldırmaq məqsədilə müqavilə mövcud olduğu halda və müvaficə dövləti təmsil edən qeyri-rezidentə bəzən növ ödənişlər (dividendlər, faizlər və s.) edilərkən həmin qeyri-rezident tərəfindən vergi inzibatçılığının qaydalarına uyğun olaraq xüsusi arayış forması təqdim edildikdə və ilkin azadolma mexanizminin tətbiqi zamanı.

Fəxriyyə İKRAMQIZ

Gələcəyin təminatı

Azərbaycan Mətbuat Şurası və «Vergilər» qəzetinin təşkilatçılığı ilə ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 91-ci ildöñümünə həsr olunmuş «Heydər Əliyev və Azərbaycanda vergi siyasəti» mövzusunda fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsi müasir vergi sistemi ilə bağlı yeniliklərin, habelə qarşıda duran əsas hədəflərin cəmiyyətə çatdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşımışdır. «Heydər Əliyevin iqtisadi inkişaf stratejiyasında vergi siyasəti», «Vergi partnyorluğu sazişi»: qarşılıqlı inam və etimad körpüsü, «Əmək müqaviləsi: gələcəyə təminat» istiqamətləri üzrə keçirilmiş müsabiqəyə ümumilikdə 64 yazı təqdim edilmiş, onlardan 9-u əsas mükafata, 10 yazı isə həvəsləndirici yərə layiq görülmüşdür.

Müsabiqədə yer tutmuş jurnalistlərin məqalələrini oxucuların diqqətinə təqdim edirik.

Çox az adam tapılar ki, öz-özünnə belə bir sualla müraciət etməsin: bu gün işləyirəm, pul qazanıram, ailəmi dolandırıram. Bəs sabah yaşın üstünə yaşı gələndə, əmək qabiliyyətim məhdudlaşanda necə olacaq?

Har birimizin arzuladığı təməm münasibətlərin xarakterinə, həm əhatə dairəsinə, həm də dərin sosial mahiyyətinə görə fərqlənir. İşsətgüvənlə işçi arasında bu müqavilənin imzalanmasının zəruriyyəti Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində, o cümlədən Əmək Məcəlləsində öz əksini tapıb.

Hər birimizin arzuladığı təminatlı gələcəyi reallığa çevirmək üçün əmək qabiliyyətli hər kəs-dən gələcəyinin qayğısına qalma-sı tələb olunur. Çalışdığımız mü-əssisədə, şirkətdə, ticarət və xid-mət obyektində işsəgötürənlərlə bağlayacağımız əmək müqaviləsi bizi dar gün qayğılarından birdə-filik xilas edə bilər.

Əmək Məcəlləsində öz əksini tapıb

İşsəgötürənlərlə işçi arasında fərdi əmək müqavilərinin bağlanmasında əlaqədar dövlət qurumları tərəfindən əmək bazarına effektiv nəzarət mexanizminin vacib halqasıdır. İşsəgötürənlər işçi arasında im-zalanınan əmək müqaviləsi əmək bazarında şəffaflığın təmin edil-məsində burada has verən pro-

Əmək müqaviləsi nədir?

Əmək müqaviləsi hədi: Əmək müqaviləsi - işəgötürənlə işçi arasında fərdi qaydada bağlanan, əmək münasibətlərinin əsas şərtlərini, tərəflərin hüquq və vəzifələrini əks etdirən yazılı müqavilədir və işəgötürənlə işçi arasındadır əmək münasibətlərinin yaranmasının əsasını təşkil edir, digər müqavilələrdən həm tənzimlədiyi üçün proqnozlarının müəyyənləşdirilməsində, qeyri-legal məşğulluğun qarşısının alınmasında çox vacib iqtisadi riçaqdır və vergi bazasını genişləndirməklə bütçəyə vergi daxil olmalarının artması ni şərtləndirir.

müqavilələrdən həm tənzimlədiyi amillər deyil. İşəgötürənlə işçi ara-

sında əmək münasibətlərinin rəsmiləşdirilməsinin sosial məzmuunu, daşıdığı ictimai və mənəvi yük daha genişdir.

Əmək müqaviləsi bağlamadan işəgötürənə əmək münasibətləri nə girən işçi hüquqları pozulan zaman məhkəmədə özünü müdafiə etmək imkanından məhrum olun. Bundan başqa, əmək müqaviləsə işçinin pensiyaya çıxarkən sosial vəziyyətinə bilavasitə təsir edən gələcəyə təminat sənədidir. Mövəcud qanunvericiliyə əsasən, Azərbaycanda pensiyalar siğorta sistemi ilə müəyyənləşdirilir. 2006-cı ildən pensiyaya çıxan vətəndaşın sosial siğortası olduğu üçün onun pensiyasının məbləği də işlədiyi müddətdə ödənilən sosial siğorta ya uyğun olur. Qeyd edək ki, vətəndaşın işlədiyi müddətdə Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənilən sosial siğortanın 22%-i işəgötürən, 3%-i isə işçinin özü tərəfindən formalasdırılır.

Bundan başqa, işəgotürənlər əmək müqaviləsi bağlamayan, şifahı sövdələşmə əsasında qeyri-legal əmək münasibətlərinə girən işçilər əmək prosesində baş verən qəzalar, bədbəxt hadisələr zamanı belə hallar üçün nəzərdə tutulan müavinətlərdən də məhrum olurlar.

ması, qeyri-neft sektorunun inkişafı məqsədilə elavə tədbirlər görlülməsi, sahibkarlığın təşviq edilməsi və güclü maliyyə təminatı ilə dəstəklənməsi sayəsində son 10 ildə ölkədə təxminən 1 milyon 200 min yeni iş yerləri açılıb, işsizlik 5%-dən aşağı düşüb.

Lakin ardıcıl həyata keçirilən iqtisadi islahatlar sayesində əmək bazarında müşahidə edilən inkişaf dinamikası ilə müqayisədə əmək münasibətlərinin rəsmiləşdirilməsinin, qeyri-leqlə məşğulluğun arasıdan qaldırılmasının bu dinamika ya uyğun göldiyini söyləmək mümkün deyil. Statistik məlumatlardan məlum olur ki, muzdla işləyənlərin eksəriyyəti əmək müqaviləsini imzalamadan çalışır. Özəl sektor da, xidmət sektorunda, iaşə obyektlərində, nəqliyyatda, elcə də tikintidə əmək müqavilələrinin bağlanmaması hallarına daha tez-tez rast gelinir. Qeyri-leqlə əmək münasibətlərinə aid bir sıra xarakterik halları misal göstərmək mümkündür. Məsələn, bəzən işəgötürənlər tərəfindən vergi orqanlarına təqdim olunan bəyannamələrdə işçi sayının məqsədli şəkildə az göstərilməsi halına rast gelinir. Bundan başqa, işəgötürənlər vergi ödəmələrinən yayınmaq, sosial ödəmələrin məbləğini azaltmaq üçün ikili mühasibatlıq aparılmışına da meyil göstərirlər. Bir çox hallarda müvafiq orqanlara təqdim olunan hesabatlarda əməkhaqların real vəziyyətdən aşağı gösterilir.

Bütün bu kimi hallar həm büdcəyə vergi ödənişlerinin azalmasına gətirib çıxarır, əmək bazarında şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə planlaşdırılan tədbirlərin həyata keçirilməsinə əngəllər yaradır, eyni zamanda işçilərin əmək və sosial hüquqlarının pozulması

runun inkişafı
ədbirlər göstərmiş
təşviq edilmiş
terminatı ilə

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev qeyri-legal məşğullüğün yaradıldığı fəsadların, vətəndaşların sosial və əmək hüquqlarının pozul-

ta keçirilən
sində əmək
lilən inkişaf
isədə əmək
iləşdirilmə-
nullüğün ara-
u dinamika-
əmək müm-
lumatlardan
a işləyənlə-
müzaviləsi
Özəl sektor-
a, iaşə ob-
da, elcə də
avilələrinin
a daha tez-
ması hallarının aradan qaldırılma
sının vacibliyini vurğulayaraq ver-
gitutma bazasını genişləndirmək
lə bütçəyə vergi daxil olmalarının
həcmini artırmağı qarşıya vəzifə
kimi qoyub. Bundan başqa, «Azər-
baycan 2020: geləcəyə baxış» İn-
kişaf Konsepsiyasında müəyyən
olunan hədəflərdən biri də əmək
bazarında baş verən dəyişikliklə-
rə uyğun tədbirlərin görülməsidir.

Əlbəttə, Vergi Məcəlləsində
İnzibati Xətalar Məcəlləsində və
digər sənədlərdə işçilərlə əmək
münasibətlərinin rəsmiləşdirilmə
sindən yayının işagötürənlər ha-

ma daha tez-
-leqlər əmək
r sıra xarak-
rmək müm-
ən işəgötü-
gi orqanları-
tannamələr-
ədli şəkildə
rast gelinir.
rənlər vergi
maq, sosial
i azaltmaq
q aparılma-
lər. Bir çox
llara təqdim
məkməhaqları
ı göstərilir.
ar həm büd-
nin azalma-
ək bazarın-
ilməsi məq-
əbirlərin hə-
gəllər yara-
ilərin əmək
n pozulması
sindən yayınlanan işəgoturənlər haq-
qında sərt cəza tədbirləri nəzərdə
tutulub. Bir sıra hallarda Vergilə
Nazırliyi və Əmək Müfəttişliyi tə-
rəfindən qanunvericilikdə nəzər-
də tutulan cərimə sanksiyaları tətbiq
olunur. Xatırladaq ki, Vergilə
Məcəlləsinin 58.10-cu maddəsinə
görə, vergi orqanı tərəfindən əmək
müqaviləsi bağlamadan işləri yek-
rinə yetirdiyi aşkar edilən hər bi-
şəxs üzrə işəgötürənə 1000 manat
məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq
edilir. İnzibati Xətalar Məcəllə-
sının 53.1-ci maddəsinə əsasən
Əmək Müfəttişliyi tərəfindən əmək
müqaviləsini bağlamadan işəgötürən-
lər tərəfindən fiziki şəxsləri
hər hansı işlərə cəlb edilməsinə
görə - vəzifəli şəxslər 3000 ma-
natdan 5000 manatadək, hüquq
şəxslər 20000 manatdan 25000 ma-
natadək cərimə edilir. Bunlar ki-
fayət qədər sərt sanksiyalardır.

Lakin Vergilər Nazırliyində

əmək bazarında şəffaflığın təmin edilməsi üçün vergi inzibatçılığını yeganə yol hesab etmirlər. Ümumi qənaət belədir ki, yalnız vergi ödəyicilərini cərimələməklə, inzibati yollara əl atmaqla yox, daha çox səmərəli iqtisadi mexanizmlər tətbiq etməklə onları ödənişləri yerinə yetirməyə sövq etmək lazımdır.

Qeyd edək ki, son vaxtlar vergi orqanlarının digər müvafiq dövlət qurumları ilə bирgə apardığı iş öz müsbət nəticələrini verməkdədir. Dövlət başçısının tapşırığına əsasən, vergi orqanları tərəfindən əmək bazarında işçilərlə işəgötürənlər arasında yaranan əmək münasibətlərinin rəsmiləşdirilməsi, ölkədə qeyri-leqlə məşğulluğun aradan qaldırılması, işəgötürənlərlə işçilər arasında əmək müqavilələrinin imzalanması istiqamətin-də aparılan genişmiqyaslı iş ölkə ictimaiyyəti tərəfindən müsbət qarsilanıb.

Ötən il vergi orqanlarının muzdlu işlə əlaqədar əməkhaqqından tutulan gəlir vergisi üzrə vergitutma bazasının və qeyri-legal məşğulluğun leqləşdirilması sahəsində həyata keçirdikləri tədbirlər uğurlu olub. 2013-cü ildə əmək münasibətlərinə vergi nəzarətinin gücləndirilməsi nəticəsində respublika miqyasında 57853 vergi ödəyicisi üzrə 200973 yeni əmək müqaviləsinin bağlanması təmin edilib. Nazirlikdən bildirilər ki, 2014-cü ildə vergi orqanlarının önəm verdiyi istiqamətlərdən biri yenə də iş yeriinin rəsmiləşdirilməsi və vergi ödənişlərinin büdcəyə ödənilməsinin təmin edilməsi ilə bağlı olacaqdır.

Zahid CƏFƏROV,
«Yeni Azərbaycan» qəzeti

Beynəlxalq uçotun aparılmasında tətbiq olunan qaydalar

Xanbaba Quliyev,
Auditorlar Palatasının üzvü

6-cı MƏRHƏLƏ (davamı)
Gəlirlər, xərclər və mən-

fətətin böllüşdürülməsinə (kapitala) aid olan hesabların bağlanması ilə bağlı ikili yazılışların eməliyyat jurnalında qeydindən sonra həmin hesablar üzrə dəyişiklikləri baş kitabda olacaqdır:

№ 341, «Hesabat dövrünün xalis mənfəeti»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0
49	Xalis mənfətin məbləği tam olaraq «Hesabat dövrünün xalis mənfəeti (zərəri)» hesabına köçürülür		37376		37376

№ 521, «Vergi öhdəlikləri»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0
18	Əməkhaqqından 14% gelir vergisi tutulmuşdur (yəni dövlət bütçəsinə ödənilməli vergi)		2520		2520
28	Əməkhaqqından tutulan gelir vergisi milli valyutada bank hesabından dövlət bütçəsinə ödənilib	2520			0
48	Uçot mənfəti üzrə hesablanmış mənfət vergisi uçota alınır (46720 manat x 20%)		9344		9344

№ 601, «Satış»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0
29	Alicilara mal satılmışdır - satış dəyəri ilə (71000 adəd, vahidinin satış qiyməti 5,40 manat)		383400		383400
46	"Satış" hesabı bağlanır	383400			0

№ 701, «Satışın maya dəyəri»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0
30	Satılmış malin alış dəyəri (71000 adəd satılıb, vahidinin orta alış qiyməti ilə hesablaşdırmaq)	273350		273350	

№ 711, «Kommersiya xərcləri»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0
17	Mağazada işləyen səticilərə əməkhaqqı hesablaşdırılmışdır	13000		13000	
21	Mağaza sahəsi üzrə məcburi sosial siyorta haqqı hesablaşdırılmış (əməkhaqqının 22%-i qəder)	2860		15860	
22	Elektrik enerjisi xərçi hesablanmışdır (mağaza sahəsində elektrik enerjisi istifadə olunmuşdur)	1500		17360	
24	Su sərfi xərcləri hesablanmışdır (mağaza sahəsində su istifadə olunmuşdur)	700		18060	
44	Azalan qaliq metodu üzrə amortizasiya hesablanıb - avadanlıq (70000 x 25%)	17500		35560	
47	"Kommersiya xərcləri" hesabı bağlanır	35560			0

№ 721, «İnzibati xərcləri»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0
5	Bank xidməti xərcləri hesablanıb	190		190	
16	İnzibati sahədə işləyen İşçilərə əməkhaqqı hesablaşdırılmışdır	5000		5190	
20	İnzibati sahə üzrə məcburi sosial siyorta haqqı hesablaşdırılmış (əməkhaqqının 22%-i qəder)	1100		6290	
25	Qaz sərfi hesablanmışdır (ofisdə qaz istifadə olunmuşdur)	900		7190	
27	İcareyə götürülmüş ofis binasına görə icare haqqı hesablaşdırılmışdır	2500		9690	
31	Telefon danışış haqqı hesablanıb	270		9960	
39	Defterxana malları ofisde istifadə edilmişdir	150		10110	
45	Azalan qaliq metodu üzrə amortizasiya hesablanıb - mebel (25000 x 20%)	5000		15110	
47	"İnzibati xərcləri" hesabı bağlanır	15110			0

№ 751, «Maliyyə xərcləri»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0

№ 801, «Ümumi mənfəət (zərər)»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0
46	"Satış" hesabı bağlanır		383400		383400
47	"Satışın maya dəyəri" hesabı bağlanır	273350		110050	
47	"Kommersiya xərcləri" hesabı bağlanır	35560		74490	
47	"İnzibati xərclər" hesabı bağlanır	15110		59380	
47	"Maliyyə xərcləri" hesabı bağlanır	12660		46720	
48	"Cari mənfəət vergisi üzrə xərclər" hesabı bağlanır	9344		37376	
49	Xalis mənfəətin məbləği tam olaraq "Hesabat dövrünün xalis mənfəəti (zərəri)" hesabına köçürülür	37376			0

№ 901, «Cari mənfəət vergisi üzrə xərclər»

(hesabin №-si və adı)

№	Əməliyyatın məzmunu	Dövriyyə		Son qaliq	
		debit	kredit	debit	kredit
	01.01.2014-cü il tarixə qalıq				0
48	U				

idman

Olimpiya Oyunlarında yeniyet-mələrimizin uğuru

Çinin Nansinq şəhərində yeniyetmələrin ikinci Olimpiya Oyunları başa çatıb. İyirmi döqəz idman növü üzrə keçirilmiş yarışlarda 204 ölkədən 3888 idmançı iştirak edib.

Azərbaycan 9 idman növündən (avarçəkmə, cüdo, taekvondo, boks, sərbəst güləş, yunan-Roma güləş, üzgüçülük, atletika, kamandan oxatma, gülə atılığı) 5 qızıl, 6 gümüş və 1 bürünc medal qazanıb. Bununla da 204 iştirakçı ölkə arasında 10-cu yeri tutub. Avropanın ölkələri arasında 6-ci, MDB-də Rusiya və Ukraynadan sonra 3-cü, İslam və Qafqaz ölkələri arasında 1-ci yerdədir. Yarışda iştirak eden 21 idmançıdan 12-si Vətənə medalla qaydırıb.

İdmancılarımızdan Səid Quliyev (73 kq) taekvondo, İslambek Dadov (69 kq) yunan-Roma, Rüfət Hüseynov (49 kq) boks, Teymur Məmmədov (63 kq) sərbəst güləş, İqbal Hacizadə (100 kq) sərbəst güləş üzrə qızıl medala sahib olublardı.

Olimpiya Oyunlarında Leyla Əliyeva (44 kq) cüdo, Natig Qurbanlı (55 kq) cüdo, Ceren Ozbek (44 kq) taekvondo, Baris Yotov avarçəkmə (1 nəfərlik qayıq), Cabbar Nəcəfov (50 kq) yunan-Roma güləş, Leyla Qurbanova (52 kq) qadın güləşçilərin yarışında Leyla Qurbanova (52 kq), yunan-Roma güləş üzrə yarışlarda isə Cabbar Nəcəfov (50 kq) və İslambek Dadov (69 kq) təmsil ediblər.

Güləşçilərimiz bir daha ən güclülərdən olduqlarını sübut etdilər

Güləş üzrə Azərbaycan yığma komandasının üzvləri Olimpiya Oyunlarında tam heyətlə təmsil olundular. Beynəlxalq Güləş Federasiyasının (FILA) reqlamətinə əsasən, hər ölkə olimpiadaya sərbəst və yunan-Roma güləş növlərində maksimum 2, qadın güləşində isə 1 idmançı ilə qatılma bilərdi.

Ölkəmizi sərbəst güləş yarışalarında Teymur Məmmədov (63 kq) və İqbal Hacizadə (100 kq), qadın güləşçilərin yarışında Leyla Qurbanova (52 kq), yunan-Roma güləş üzrə yarışlarda isə Cabbar Nəcəfov (50 kq) və İslambek Dadov (69 kq) təmsil ediblər.

Güləşçilərimiz hər biri inamlı mübarizə aparıb və onlardan 3-ü qızıl, 2-si gümüş medal qazanmaq-

la Azərbaycanın güləş ölkəsi olduğunu bir daha sübut ediblər. Qazanılan bu uğur ölkəmizdə idmançı, xüsusi güləş idman növünə ən yüksək səviyyədə diqqətin və qayığının bariz nümunəsidir. Güləş yarışlarının ilk günündə mübarizə aparan yunan-Roma güləşçilərimiz Cabbar Nəcəfov (50 kq) və İslambek Dadov (69 kq) finaladək inamlı irəliləyiblər. Finalda rəqibindən üstünə olan İslambek Dadov qızıl medal qazanıb və Olimpiya çempionu olub. Cabbar Nəcəfov isə gümüş medal ilə kifayətlənib.

Yeniyetmə qızların mübarizəsində təmsilimiz Leyla Qurbanova (52 kq) finaladək inamlı güləşib. Ancaq final görüşündə Yaponiyadan olan rəqibinə uduzub.

mozaika

Aya ilk geri qaytarılan aparat buraxılacaq

texnologiya

Çin özünün ilk geri qaytarılan orbital aparatını Aya buraxmaq planları barədə məlumat yayıb. «France-Presse» Agentliyi xəbər verir ki, onun 2014-cü ilin sonuna dək buraxılacağı gözlənilir.

kob missiya olacaq gözlənilir. 2020-ci ilədək Çin Ayda in-Missiya zamanı mütexəssisler Aya enmə və onun sothindən qalxma sanı oraya çatdırmaq üçün ilk orbital stansiyasını yaratmayı

ilə yanaşı, Yer peykinin orbitində buraxılan zondun və əsas gəminin bir-birinə yaxınlaşması və birləşməsi üzrə bir sira əməliyyatlar aparması planlaşdırılır. Xəbər verilir ki, zond artıq kosmodromda götürülmüşdür.

«Çane-5» missiyasının Çinin kosmik programında ən mürəkkəbatlıdır.

«Çane-5» missiyasının Çinin kosmik programında ən mürəkkəbatlıdır.

Titanda ölü dəniz tapılıb

kainat

Kaliforniya Texnologiya İnstitutunun reaktiv hərəkət laboratoriyasının alımları bu qənaətə gələnlər ki, Saturn planetinin on iri peyki olan Titanda Yer kürəsində Ölü dənizin analoqu ola bilər. Alımlar öz araşdırılmalarının nəticələrini «Icarus» jurnalında dərc ediblər.

Alımların fikrincə, Titandakı dəniz etan və benzol karbohidratlarından ibarət ola bilər. Yer kürəsində olduğu kimi, Saturnun peykində də dənizlər, göllər, çaylar, buludlar və yağıntılar vardır.

Lakin onlar sudan deyil, karbohidratlardan ibarətdir. Hətta planetdəki aşağı temperaturda onların maye mövcud olmasına imkan verir.

Yağıntılar fotokimyəvi reaksiyalar neticosunda Titan atmosferinin yuxarı təbəqələrində yaranır və benzoldan ibarət buludları xatırladır. Alımlar maraqlı laboratoriya təcrübələri keçirirlər: onlar Selsi şkalası üzrə mənfi 179 dərəcəyə qədər soyudulmuş maye etan ilə dolu borucuğa benzol əlavə ediblər. Benzol etanda

çox sürətə həll olub. Buna görə alımlar belə qənəətə gəliblər ki, Titanın sothində karbohidratlarla dolu göllər və dənizlər çoxdur. Alımların fikrincə, benzollu yağıntıların bolluğu yerdəki lili proseslərinə yaranmasına səbəb olur.

2014-cü il avqustun 21-də NASA-nın «Kassini» kosmik aparati Titana çox yaxın məsafədən keçib. Tədqiqatçılar belə hesab edirlər ki, həmin aparat peykin səthində benzollu lili sütürənin elementlərinə aşkar edə bilər.

Tədqiqatçılar gələcəkdə Ti-

tan dənizlərindəki şəraitini imitasiya edən maye etanın tərkibində başqa karbohidratların davranışını modeləşdirməyi nəzərdə tuturlar. Onlar karbon-dioksid, butan və hidrogen-sianid ilə bağlı eksperimentlər keçirməyə hazırlaşırlar. Müətxəssisler bildirirlər ki, Saturnun peykinin landşaftı yalnız onu formalasdıran maddələrə görə fərqlənir: Yer kürəsində həmin maddə su, Titanda isə karbohidratlardır.

araşdırma

Ətraf aləmi müşahidə edərkən...

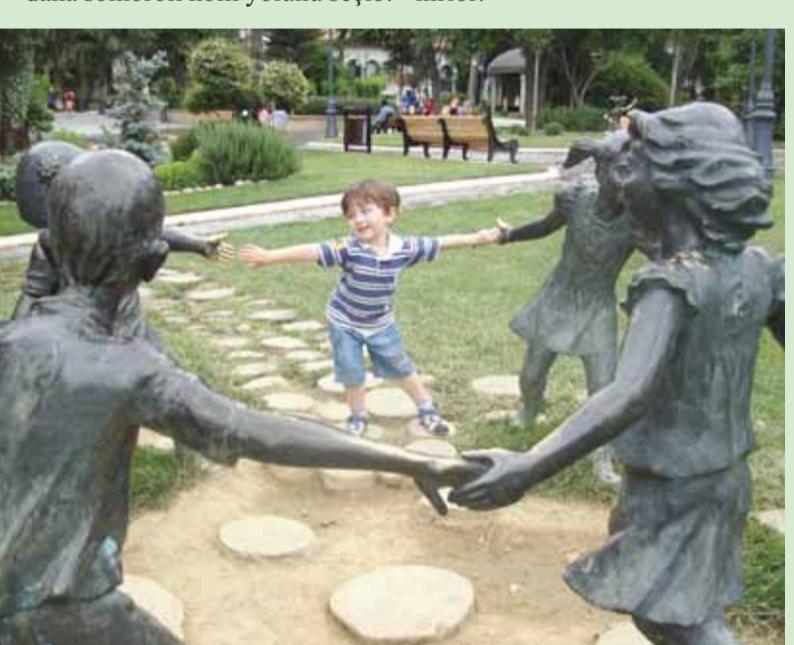
ABŞ-in Washington universitetinin alımları usaqların ətraf mühitdən alınan informasiyanı necə dərk etdiklərini və onunla necə işlədiklərini izləyiblər.

Alımların qarşıya qoyduğu suallardan biri belədir: usaq ətraf aləmdən baş verən hadisələrin monasını görə bilirmi? Başqa sözə desək, usaq müəyyən sərtdən hərəkətin iki mümkün variantından optimal olanı şüurlu şəkildə seçərək onu həyatda tətbiq edə bilirmi?

«Science World Report» jurnalının yazdırdığına görə, araşdırma zamanı usaqlara bir oyun təklif edilib: xüsusi kiçik tiri konfet avtomatının yanındakı yəşiyin üstündə qoymaq lazımdır. Tirlərdən biri müvafiq konstruksiyani bütün halların 70 faizində fəal-

laşdırır, digər tir isə üç haldan birində işə düşürdü. Əvvəlcə usaqlar müəllimlərinin oyunuunu müşahidə ediblər, sonra onlara müştəqil olaraq özlərinin sinamaq təklif olunub. Növbədə 32 usaqdan 23-ü ilk dəfədən məsələnin də səmərəli həlli yoluనu seçib.

Tədqiq edilmiş fenomenlə qələbə və ya udus ehtimalı arasından əlaqə olub-olmaması hələlik bilinmir. Lakin indi məlum olub ki, usaqlar yalnız öz sohvlarında təklif olunub. Növbədə 32 usaqdan 23-ü ilk dəfədən məsələnin həlli yoluనu seçib.

İşdə gimnastika

Böyük Britaniyanın Milli Səhiyyə Xidmətinin (National Health Service, NHS) əməkdaşı Kevin Fenton sadəcə bir qədər dayanmaq və açılışmaq üçün işdə fəsilə verməyi məsləhət görür.

Cəmi bir saat şəxsi voziyyətde olmaq piylənmə və ürək-damar xəstəliklərinin inkişaf riskini xeyli azaltır. K.Fenton əməkdaşı ki, işdə fəsilə-

lor mütləqdir. Kişilərin orta hesabla üçdə biri, qadınların isə 40%-i idmanla heç maşqul olmur və həkimlərin həftədən beş dəfə 30 dəqiqəlik gimnastika hərəkətləri ilə maşqul olmaq barədə standart tövsiyələrinə əməl etmirlər. Uzun müddət stulda oturmaj insanın bütün orqanizmini ziyandır. Bu, ilk növbədə qəmətin, sonra isə ürəyin, damarların və dirək orqanlarının fəaliyyətini pozaraq

sirin sistemine zərər vurur. Hipodiniya piylənməyə səbəb olur.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, alımlar profilaktika üçün iş yerindən ən azı bir saat dayanlığı məsləhət görür. Bu, bel əzələlərini möhkəmlədir, qaməti yaxşılaşdırır və lazımlı qədər istirahət verir. Ayaq üstü durmaqla bir dəqiqədə əlavə olaraq 0,7 kalori, bir saatda isə 50 kalori sərf edilir.

Kağız kitablardan imtina olunur

Florida Politexnik Universitetində tələbələr üçün yeni kitabxana istifadəyə verilib.

Layihə üzərində tanımış memar Sentyaqo Kalatrava işleyib.

Yeni kitabxananın əsas xüsusiyyəti ənənəvi kağız kitabların olmamasıdır.

Kitabxananın elektron fondunda 135 mindən çox nəşr saxlanılır. Universitetin tələbələri öz planşet-

lərindən, noutbukdan elektron kitaba çıxış əldə edə bilərlər. Zorlut olduqda kitabxanada quraşdırılmış printerlərin köməyi ilə lazımi materialları çap etmək mümkündür.

Müdirək deyib ki...

«Unutmayın – insanların özgə seçimini yoxdur; o, insan olmalıdır».

Stanislav Yeji Lets (1909-1966)

